

СТАНОВИЩЕ

от член на научно жури за придобиване на образователна и научна степен
„доктор“ по докторска програма „Политическа икономия“ в
СА „Д. А. Ценов“ — Свищов

Изготвил становището: доц. д-р Милен Велчев Велев, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ - Бургас

Автор на дисертационния труд: Таня Иванова Рисемова, D010218196

Тема на дисертационния труд: „Социално-икономическо развитие на областите по Българското дунавско крайбрежие – състояние и перспективи“

Научен ръководител: Доц. д-р Людмил Несторов

I. Общо представяне на дисертационния труд

Настоящото становище е изготвено на основание Заповед № 209/29.04.2021г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, на основание чл. 70, ал. 3 и ал. 5 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов и решения на факултет „Финанси“ (Протокол № 7/27.04.2021г.).

Научноизследователският труд е разработен в общ обем от 187 страници. Състои се от въведение, изложение в три глави, заключение, списък на използваните съкращения, списък на използваните източници и 27 приложения. В основния текст са включени 31 таблици, 35 графики и 3 фигури.

При написването на разработката са използвани 108 литературни и информационни източника, в т.ч. 42 на български език, 17 чуждестранни (английски и руски език) и 49 интернет ресурси. Използваната научна литература сравнително изчерпателно отразява изследванията в областта на социално-икономическо развитие на областите по Българското дунавско крайбрежие.

Изследваният научен проблем е безспорно значим и актуален. Актуалността е обоснована от обстоятелството, че регионът не е бил обект на цялостно изследване, което да очертае визията за бъдещето му. Анализването на проблемите е полезно като за социално-икономическото развитие на региона, така и за намаляването на междурегионалните и вътрешнорегионалните различия между областите. Развитието на Българското дунавското крайбрежие е от значение за цяла България, за Балканския полуостров и за Европейския съюз, както и за неговото място в Дунавския хипер регион.

Целта на научния труд е точно и ясно формулирана – да се изследва състоянието на областите по Българското дунавско крайбрежие чрез детайлен социално-икономически анализ за периода 2007-2019 г. и да се открият перспективите за тяхното развитие. За постигането на целта, авторът си поставя четири коректно дефинирани изследователски задачи.

Обектът, предметът, времевият и териториалният обхват на изследването са дефинирани коректно. **Обект на изследването** е Българското дунавско крайбрежие, включващо седем области и двадесет и три общини, с пряк излаз на река Дунав, а **предмет на изследването** е социално-икономическото развитие на областите по Българското дунавско крайбрежие.

Изследователската теза гласи, че наличният потенциал и възможностите за развитие на областите от Българското дунавско крайбрежие са основните предпоставки за решаване на социално-икономическите им проблеми.

Използвана е подходяща **методология**, статистическите методи са използвани коректно, като са спазени изискванията за тяхното приложение и тълкуването им. Дисертантът прилага индукция и дедукция, дескриптивен анализ, многофакторен анализ, сравнителен анализ, документален анализ, клъстерен анализ, SWOT анализ и др.

По дисертационния труд са направени 4 самостоятелни публикации, в т.ч. 1 статия и 3 доклада, публикувани в списания и сборници с научно рецензиране, за периода 2019-2020г. Представените публикации са пряко свързани с темата на научния труд и отразяват част от получените в дисертацията резултати.

Ограниченията на изследването са дефинирани коректно, което дава възможност да се постигне основната цел и да се докаже изследователската теза.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Структура на дисертацията се характеризира с балансираност, последователност и логическа свързаност. Дисертационният труд се отличава с ясен научен стил, научните термини са използвани коректно, с необходимото познаване на същността и съдържанието им.

Глава първа на дисертацията е посветена на теоретичните и методологическите подходи за социално-икономическо развитие. В нея авторът изяснява същността на социално-икономическото развитие и различията между икономическо развитие и икономически растеж. Разгледани са някои от съвременни теории за социално-икономическото развитие, както и съответните показатели. Дисертантът анализира влиянието на река Дунав за социално-икономическото развитие на разглежданите области.

В *глава втора* са разгледани основните проблеми на социално-икономическото развитие на областите по Българското дунавско крайбрежие. Анализирани са демографските проблеми, проблемите в образованието, здравеопазването и културата, както и динамиката на пазара на труда. Изследвани са доходите и условията на живот, развитието на предприемачеството и състояние на инвестициите, състоянието на транспортната инфраструктура и туризма.

Глава трета е озаглавена „Перспективи за социално-икономическо развитие на областите по Българското дунавско крайбрежие“. В нея е направен анализ на социално-икономическо развитие на България след приемането ѝ в ЕС. Отбелязано е задълбочаването на междурегионалните диспропорции по отношение на областите по Българското дунавско крайбрежие. Чрез клъстерен анализ е направено групиране на областите по Българското дунавско крайбрежие и общините с излаз на Дунав в тях, като целта е да се създадат три клъстера, определящи областите като развити (в които са налице благоприятни условия за развитие), средноразвити (с по-малки възможности за развитие) и изоставащи. Извършен е SWOT анализ на областите по Българското дунавско крайбрежие (БДК). Формулирани са приоритети за развитие и стратегически цели. Разгледана е ролята на подхода ЛИДЕР и WOMP за развитие на БДК. Посочени са перспективите за развитие на областите по Българското дунавско крайбрежие.

Авторефератът е с обем от 42 страници. В края на автореферата е приложена справка за научните приноси в дисертационния труд, списък на публикациите, свързани с дисертационния труд, справка за изпълнение на минималните национални изисквания и декларация за оригиналност и достоверност. Авторефератът съдържа необходимите

елементи и информация, които съответстват на съдържанието на дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Докторантът е посочил четири научни приноси в дисертационния труд. Оценено е състоянието на областите по БДК с излаз на река Дунав и тяхното социално-икономическо развитие. Въз основа на клъстерен анализ областите са групирани на развити, средноразвити и изоставащи, което дава възможност за по-ясно очертаване на техните конкретни проблеми и намиране на адекватни решения. Чрез извършения SWOT анализ са изведени силните и слабите страни на изследваните области и са посочени възможностите и заплахите за тяхното развитие на основата на които се определят насоките за необходимите въздействия. Очертани са перспективите за социално-икономическо развитие на изследваните области и са направени конкретни предложения за ограничаване на проблемите, констатирани в тях.

Приемам и оценявам положително формулираните от автора научни и научно-приложни приноси. Като цяло, чрез използване на подходящи научни методи, дисертантът успява да постигне поставените цели и задачи и убедително да докаже формулираната изследователска теза.

IV. Критични бележки и препоръки

По отношение на дисертационния труд нямам съществени критични бележки. Считаю, че в него няма допуснати неточности или противоречия. Препоръката ми е в бъдеще дисертантът да продължи и задълбочи научните си изследвания, като анализира влиянието и на други фактори върху социално-икономическото развитие на областите по Българското дунавско крайбрежие. (Например от научна гледна точка интересен би бил въпросът как пандемията ще повлияе върху социално-икономическото развитие на региона.) Постигнатите резултати следва да бъдат публикувани в български и международни рецензирани и реферирани научни издания.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Като обобщение изразявам становището, че получените резултати в дисертационния труд съдържат значими научни приноси за икономическата теория и практика. Изпълнени са всички предвидени в Закона за развитието на академичния състав в Република България и в съответните правилници изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Предвид гореизложеното, убедено изразявам положителната си оценка на представения за защита дисертационен труд на тема **„СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТИТЕ ПО БЪЛГАРСКОТО ДУНАВСКО КРАЙБРЕЖИЕ – СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ“** и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на неговия автор **ТАНЯ ИВАНОВА РИСЕМОВА** образователната и научна степен „доктор“ в научна област: **3. „Социални, стопански и правни науки“**, професионално направление **3.8. „Икономика“**, научна специалност **„Политическа икономика“**.

31.05.2021г.
гр. Бургас

доц.д-р **Милен Белев**
член на научното жури